

ՃԱՊՈՆԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՍԱՌԻԴՅԱՆ ԱՐԱԲԻԱՅԻ ՀԵՏ

Սաուդյան Արաբիան և Ճապոնիան ռազմավարական գործընկերներ են: Երկկողմ հարաբերությունները, որոնք ունեն ավելի քան 60 տարվա պատմություն, հիմնված են փոխ-շահավետության, երկու երկրների միջև բարեկամության և սերտ համագործակցության վրա: Իհարկե, առաջին հերթին Ճապոնիային հետաքրքրում է Սաուդյան Արաբիան իր նավթային մեծ պաշարներով: Երկու կողմերը մեծ տեղ են տալիս համաշխարհային նավթային շուկայի կայունությանը, որտեղ Սաուդյան Արաբիան խաղում է կարևոր դեր՝ լինելով աշխարհի ամենամեծ նավթային պաշարներն ունեցող պետությունը և ՕՊԵԿ-ի կարևոր անդամ-պետություններից մեկը: Ճապոնիան Սաուդյան Արաբիայի երկրորդ ամենամեծ առևտրային գործընկերն է ԱՄՆ-ից հետո, որից ստանում է իր նավթային ներկրումների 24.8%-¹ը, իսկ Տոկիոն իր հերթին ներդրումների տեսքով աջակցում է Սաուդյան Արաբիայի տնտեսության զարգացմանը:

Ճապոնիայի և Սաուդյան Արաբիայի միջև դիվանագիտական հարաբերությունները հաստատվել են դեռևս 1955 թ., որին այնուհետև հաջորդեց տնտեսական հարաբերությունների հաստատումը: Արդեն 1957 թ. Ճապոնիան ներգրավվեց նավթի արդյունահանման գործընթացի մեջ: Ծագող արևի երկիրն իր մեծ կապիտալի շնորհիվ կարողացավ ստեղծել «Արաբիեն օյլ» ("Arabian Oil") նավթային ընկերությունը², որը մտավ «Յոթ քույրեր» միջազգային նավթային կարտելի կազմի մեջ³ և մերձավորարևելյան տարածաշրջանում առկա ամերիկյան ու անգլիական նավթային մենաշնորհների մրցակցության պայման-

¹ Saudi Arabia remains Japan's top oil supplier, 01.03.2016, <http://english.alarabiya.net/en/business/energy /2016/03/01/Saudi-Arabia-remains-Japan-s-top-oil-supplier.html>

² Озолинг В., Экономика Саудовской Аравии, М., 1975, с. 125.

³ Peterson J., The Politics of Middle Eastern Oil, Washington, 1983, p. 3.

ներում իրավունք ստացավ հետախուզական աշխատանքներ ծավալելու Ծոցի ծովափնյա շրջաններում: «Արաբիեն օյլ»-ը 1957 թ. կոնցեսիոն պայմանագիր ստորագրեց Սաուդյան Արաբիայի, իսկ 1958 թ. հուլիսին՝ Քուվեյթի հետ⁴ Սաուդյան Արաբիայի ու Քուվեյթի սահմանագծում տեղակայված «Չեզոք գոտում» հետախուզական աշխատանքներ իրականացնելու նպատակով⁵: Հետախուզական աշխատանքների արդյունքում 1960 թ. «Արաբիեն օյլ»-ը հայտնաբերեց «Խաֆջի» նավթահանքը⁶ և կոնցեսիոն հիմունքով սկսեց իրականացնել նավթի արդյունահանում, մշակում և վաճառք⁷: «Խաֆջի» նավթահանքը մտնում է աշխարհի 30 ամենախոշոր նավթահանքերի ցանկի մեջ, որի նավթային պաշարները հաշվարկվում են ավելի քան 500 մլն բարել: Այս նավթահանքից արդյունահանված վառելանյութի 90%-ն «Արաբիեն օյլ»-ն արտահանում է Ճապոնիա, ինչն ապահովում է Ճապոնիայի նավթային պահանջարկի 40%-ը⁸: 1961 թ. մինչ օրս «Արաբիեն օյլ» ընկերությունն արդյունահանել է ընդհանուր առմամբ 3.9 մլրդ բարել նավթ, որից 2.8 մլրդ-ն առաքվել է Ճապոնիա: Հետևաբար «Արաբիեն օյլ»-ից ստացված ողջ եկամտի 80%-ը բաժին է հասնում Ճապոնիային, իսկ մնացած 20%-ը հավասարապես բաժանվում է Սաուդյան Արաբիայի և Քուվեյթի միջև⁹:

Հետագա հետախուզական աշխատանքների արդյունքում 1963 թ. «Արաբիեն օյլ»-ը հայտնաբերեց «Հոուֆ»-ը, որտեղից օրական արդյունահանում էր 2,160 բարել նավթ¹⁰, իսկ 1967 թ.՝

⁴ Քանի որ Քուվեյթը համարվում էր Մեծ Բրիտանիայի պրոտեկտորատը, Տարո Յամաշիտան՝ «Արաբիեն օյլ»-ի հիմնադիր տնօրենը, ստիպված էր գնալ Լոնդոն՝ «Չեզոք գոտում» հետախուզական աշխատանքներ ծավալելու համար թույլտվություն ստանալու նպատակով: Մանրամասն տե՛ս Sharikat al-Zayt al-Arabiyyah al-Mahdudah, The 35-year History of the Arabian Oil Company, 1958-1993: A Bridge between the Arabian Gulf and Japan in War and Peace, 1995, p. 45.

⁵ Venn F., Oil Diplomacy in the Twentieth Century, London, 1986, p. 126.

⁶ Longrigg S., Oil in the Middle East, Its Discovery and Development, London, 1968, p. 311.

⁷ Sharikat al-Zayt al-Arabiyyah al-Mahdudah, նշվ. աշխ., էջ 54:

⁸ Озолинг В., նշվ. աշխ., էջ 127:

⁹ Obaid N., The Oil Kingdom at 100, Petroleum, Policymaking in Saudi Arabia, Policy Papers, Washington Institute for Near East Policy, Washington, 2000, p. 58.

¹⁰ Նավթի արտահանումը «Հոուֆ» նավթահանքից սկսեց իրականացվել

«Լույու» նավթահանքը և «Դորա» կոչվող բնական գազի հանքերը¹¹:

Ճապոնական «Արաբիեն օյլ» ընկերության նավթի արդյունահանման ծավալները տարեցտարի ավելանում էին՝ պահանջելով նոր ներդրումներ: Խնդիրն այն է, որ «Խաֆջի» նավթահանքից արդյունահանված նավթը մեծ քանակությամբ նստվածք է պարունակում, որից մաքրագտելու համար Ճապոնիայի նավթամշակման արդյունաբերությունը բավական հզոր չէր և ի վիճակի չէր վերամշակման ենթարկելու օրեցօր աճող արդյունահանվող նավթի քանակը (տե՛ս աղյուսակ 1): Այդ պատճառով որոշվեց 1965 թ. կնքել համաձայնագիր «Արաբիեն օյլ»-ի և ճապոնական մի խումբ ընկերությունների միջև՝ «Ֆուջի օյլ» ("Fuji oil") ընկերություն ստեղծելու վերաբերյալ, որը 1969 թ. Տոկիոյում սկսեց կառուցել նավթամշակման գործարաններ՝ տարեկան 4 մլն տոննա հզորությամբ:

1966 թ. ճապոնական «Արաբիեն օյլ» ընկերությունը, Քուվեյթի և Սաուդյան Արաբիայի կառավարությունների հետ համաձայնեցնելով, կնքեց «Նիպպոն գազոլին կոմպանի օֆ Ջապան»-ի ("Nippon Gasoline Company of Japan") հետ պայմանագիր Սաուդյան Արաբիայում նավթի վերամշակման գործարան կառուցելու վերաբերյալ: Նախատեսվում էր նավթի արդյունահանման քանակին զուգընթաց աստիճանաբար մեծացնել վերամշակման գործարանի հզորությունը¹²: Այսպես՝ 1960 թ. Ճապոնիան Սաուդյան Արաբիայի Ջիդդա և Էր-Ռիյադ քաղաքներում, իսկ 1980 թ.՝ Յանբույում կառուցեց նավթի վերամշակման գործարաններ: Ավելին՝ Սաուդյան Արաբիան 1976-1985 թթ. ընթացքում նավթի վերամշակման ոլորտի զարգացման համար հատկացրեց 16.2 մլրդ դոլար, որի շնորհիվ 1970-1988 թթ. ընթացքում սաուդյան նավթի վերամշակման գործարանների հզորությունն աճեց համարյա 3 անգամ՝ հասնելով 483 մլն բարելի: Սաուդյան Արաբիան այս ցուցանիշով զբաղեցնում է երկրորդ տեղը ողջ Ասիա-աֆրիկյան տարածաշրջանում՝ զիջելով միայն Ճապոնիային (1.5 մլրդ բարել ցուցանիշով)¹³:

1969 թ.: Մանրամասն տե՛ս Sharikat al-Zayt al-Arabīyah al-Mahdūdah, նշվ. աշխ., էջ 67:

¹¹ Arabian Oil Company, <http://www.aoc.co.jp/e/his/history.html>.

¹² "Middle East Economic Digest", London, 1969, 13, N 50, p. 1536, Озолин В., նշվ. աշխ., էջ 131:

¹³ Кулямзин А., Страны Персидского залива, иммиграция и классовая структура, М., 1990, с. 38.

Աղյուսակ 1

«Արաբիեն օյլ»-ի նավթի արդյունահանման քանակը 1961-1974 թթ. (մլն բարել)			
1961 թ.	3.5	1968 թ.	51.8
1962 թ.	10.5	1969 թ.	65.61
1963 թ.	22.4	1970 թ.	63.7
1964 թ.	30.1	1971 թ.	92.4
1965 թ.	31.5	1972 թ.	105.7
1966 թ.	45.5	1973 թ.	95.9
1967 թ.	47.6	1974 թ.	99.4
* Ներառում է նաև Սաուդյան Արաբիայի չափը (50%)			
Աղբյուրը՝ Middle East Economic Digest, London, 1969-1973; Бюллетень иностранной коммерческой информации, М., 1972-1973.			

1975 թ. Սաուդյան Արաբիայի և Ճապոնիայի միջև ստորագրվեց տեխնոլոգիական համագործակցության պայմանագիր՝ նավթաքիմիական ոլորտի զարգացման նպատակով միասնական ընկերություն ստեղծելու մասին: Արդյունքում ստեղծվեցին երկու միասնական ճապոնա-սաուդյան ընկերություններ՝ «ԱՐ-ՌԱԶԻ ՄԵԹԱՆ»-ը ("AR-RAZI METAN") (1979 թ.) և «ՇԱՐԳ»-ը ("SHARQ") (1981 թ.)¹⁴: «ԱՐ-ՌԱԶԻ ՄԵԹԱՆ» ընկերությունը սկսել է մեթան արդյունահանել 1983 թվականից, որն այժմ մեթանի արդյունահանման ամենամեծ ընկերությունն է աշխարհում: Ինչ վերաբերում է «ՇԱՐԳ» ընկերությանը, ապա այն ստեղծվել է ճապոնական «Միցուբիշի» ("Mitsubishi") և «Սաուդի բեյսիք ինդաստրիա կորպորեյշն»՝ ՍԱԲԻԿ ("Saudi Basic Industries Corporation" (SABIC) ընկերությունների միասնական ջանքերի արդյունքում¹⁵: Ընկերությունն անվանվեց «Արևելյան նավթաքիմիական ընկերություն» ("Eastern Petrochemical Company"), սակայն հակիրճ այն հայտնի է

¹⁴ Yamada M., Gulf-Asia Relations as "Post-Rentier" Diversification?: The Case of the Petrochemical Industry in Saudi Arabia, Journal of Arabian Studies, London, 2011, p. 110.

¹⁵ Mitsubishi Corporation, Sharq, The Saudi Arabian Petrochemical Project: A Testament to Strong Japan-Saudi Ties, Endeavour, Volume 3, www.mitsubishi-corp.com/jp/en/mclibrary/rojectstory.

«ՇԱՐՔ» անվամբ: Այն սկսեց առևտրով զբաղվել 1985 թվականից: Վերոնշյալ երկու ընկերությունները՝ «ԱՐ-ՌԱԶԻ ՄԵԹԱՆ»-ը և «ՇԱՐՔ»-ը, աջակցություն են ստանում Ճապոնիայի կառավարությունից, որը տեխնոլոգիաների տրամադրման դիմաց նավթ է ստանում:

1998 թ. հոկտեմբերին արքայազն Աբդուլա բին Աբդուլ Ազիզն այցելեց Ճապոնիա, որի արդյունքում ստորագրվեց Ճապոնիա-Սաուդյան Արաբիա համագործակցության վերաբերյալ համաձայնագիրը: Ըստ այդ համաձայնագրի՝ նախատեսվում էր 2003 թ. Զիդդա քաղաքում կառուցել «Ավտոմեքենաների տեխնիկական վերապատրաստման» ինստիտուտ, որտեղ երիտասարդ սաուդցիները կարող են սովորել մեքենայի վերանորոգման հիմնական հմտությունները:

Սաուդյան Արաբիան շահագրգռված է իր երկրում ճապոնական ներդրումների մեծացման հարցով և ստեղծում է բարենպաստ պայմաններ, ինչը շահագրգռում է Ճապոնիային նոր ներդրումներ կատարելու հարցում: Այսպես՝ Սաուդյան Արաբիան հանել է մասնավոր եկամտահարկը, իսկ կորպորատիվ հարկը չի գերազանցում 20%-ը: Ավելին՝ սաուդյան արտարժույթը՝ ռիյալը, աշխարհի ամենակայուն արտարժույթներից մեկն է, որը նույնպես խթանիչ գործոն է ներդրում կատարող երկրների համար: Սաուդյան Արաբիան ներդրումների համար բարենպաստ պայմաններ է ստեղծել հատկապես առողջապահության, հեռուստահաղորդակցության և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտներում, որտեղ իր «խոսքը», անշուշտ, կարող է ասել Ճապոնիան՝ լինելով տեխնոլոգիապես զարգացած պետություն: Սաուդյան Արաբիան իր հերթին մեծապես գնահատում է ճապոնական բարձրորակ ապրանքատեսակները և շահագրգռված է Ճապոնիայի հետ փոխհամագործակցության հարցով:

2007 թ. Ճապոնիայի վարչապետ Սինձո Աբեն Սաուդյան Արաբիա կատարած իր այցելության ժամանակ հայտարարեց, որ Ճապոնիայի ներդրումների քանակը Սաուդյան Արաբիայում հետզհետե աճում է, և նախատեսվում է ներդրումները 2 մլրդ դոլարից հասցնել մինչև 20 մլրդ դոլարի: Հասկանալի է, որ 2006 թ. դրությամբ 3.5 մլրդ դոլարի ներդրումով Ճապոնիան դարձավ Սաուդյան Արաբիայի ամենամեծ ներդրողը: Այսպիսով, 2000-2005 թթ. ընթացքում Ճապոնիան դարձավ Սաուդյան Արաբիայի ամենախոշոր ներդրումներ կատարող պետությունը՝ 5 տարվա ընթացքում կատարելով 15 մլրդ դոլարի ներ-

դրում և հետևում թողնելով նույնիսկ ԱՄՆ-ին՝ 6 մլրդ դոլար ներդրումով:

Ճապոնական ընկերություններն ակտիվ ներդրումներ են անում Սաուդյան Արաբիայի տնտեսության զանազան ոլորտներում, իսկ «Ջապան բանկ ֆոր ինթերնեյշնալ կոոպերեյշն»-ը (ՋԲԻԿ) ("Japan Bank for International Cooperation" (JBIC) մի շարք նախագծերի գլխավոր ֆինանսավորողն է: Ծագող արևի երկիրն ակտիվորեն մասնակցում է նաև Սաուդյան Արաբիայի Ռաբիդ քաղաքում նավթաքիմիական գործարանի կառուցմանը, որն իրականացնում են ճապոնական «Սումիտոմո քեմիկալ կորպորեյշն»-ը ("Sumimoto Chemical Corporation") և «Սաուդի Արաբիա օյլ կոմպանի»-ն ("Saudi Arabia Oil Company"): Այս նախագիծը ֆինանսավորում են «Միցուիքիշի կորպորեյշն»-ը և ՋԲԻԿ բանկը: Նախագծին աջակցում են նաև «Մարուբենի կորպորեյշն», «Իտոչու» և «Ջափան գազոլին կորպորեյշն» ("Japan Gasoline Corporation") ընկերությունները, որոնք կառուցում են ջուր մատակարարող մեծ գործարան՝ Ռաբիդ նավթաքիմիական գործարանին ջրով ապահովելու նպատակով¹⁶:

Ճապոնիայի վարչապետն իր Սաուդյան Արաբիա կատարած այցելության ժամանակ (2007 թ.) հայտարարեց նաև, որ Ճապոնիա – Սաուդյան Արաբիա հարաբերությունները չպետք է հիմնվեն միայն տնտեսական հարաբերությունների վրա, այլ պետք է դառնան բազմակողմանի՝ նշելով ռազմավարական հարաբերություններ կառուցելու անհրաժեշտության մասին: Ավելին՝ երկու կողմերը ողջունեցին ԾՀԽ-Ճապոնիա ազատ առևտրի պայմանագրի կնքումը, որտեղ մեծ տեղ է տրվում տնտեսության, ներդրումների, ավիացիայի, շրջակա միջավայրի, տեխնոլոգիայի, մշակույթի, կրթության և գիտության, սպորտի և երիտասարդության հարցերի շուրջ համագործակցությանը: Վարչապետը կարևորեց երկու կողմերի միասնական ջանքերը մերձավորարևելյան խնդիրներին խաղաղ ճանապարհով լուծում տալու հարցում: Այսպիսով, թե՛ Ճապոնիան, թե՛ Սաուդյան Արաբիան շահագրգռված են, որպեսզի մերձավորարևելյան պետությունները միանան «Միջուկային զենքի չտարածման վերաբերյալ» պայմանագրին, ինչը տարածաշրջանի անվտանգության պահպանման երաշխիք կհանդի-

¹⁶ Petro Rabigh Petrochemical Complex, Saudi Arabia, <http://www.chemicals-technology.com/projects/rabigh/>.

սանա: Կողմերը համագործակցում են նաև անվտանգության, ծովային ուղիների հաղորդակցության, ծովահենների դեմ պայքարում¹⁷:

Ճապոնիան Սաուդյան Արաբիայում իրականացնում է նաև մի շարք շինարարական նախագծեր: Այսպես, ճապոնական «Սոիջիտս կորպորացիա»-ն 2004 թ. մայիսի 25-ին պայմանագիր կնքեց «Սաուդի էլեքթրիք» ("Saudi Electric") ընկերության հետ՝ Ջիդդա քաղաքում էլեկտրակայան կառուցելու վերաբերյալ: Նախագիծը ստացավ «Շոաիբա 2» անվանումը: Հատկանշական է, որ «Շոաիբա 1» էլեկտրակայանը կառուցվել էր դեռևս 1999 թ.: Վերոնշյալ էլեկտրակայանները պետք է ապահովեն էլեկտրաէներգիայով երկրի արևմտյան շրջանների¹⁸:

Ճապոնիան ներգրավված է նաև էթիլեն-գլիցերինի գործարանի կառուցման գործընթացում: Ճապոնական «Տոյո Էնջինիերինգ կորպորեյշն» ("Toyo Engineering Corporation") ընկերությունը 402 մլն դոլար արժողությամբ պայմանագիր է կնքել ՍԱԲԻԿ-ի հետ՝ էթիլեն-գլիցերինի գործարան կառուցելու վերաբերյալ¹⁹: Գործարանը կառուցվում է Սաուդյան Արաբիայի արևմտյան մասում՝ Յանբու քաղաքում: Հատկանշական է, որ «Տոյո Էնջինիերինգ կորպորեյշն»-ն արդեն փորձ ունի Սաուդյան Արաբիայում էթիլեն-գլիցերինի գործարան կառուցելու հարցում: Նախկինում Սաուդյան Արաբիայում կառուցվել են ևս չորս նմանատիպ գործարաններ:

Ճապոնական «Սումիմոտո կորպորեյշն»-ը կառուցում է Ռաս ալ Ջուրում 6 մլրդ դոլար արժողությամբ ջրի մաքրագերծման գործարան, որն ունենալու է 850-1100 մեգավատտ հզորություն: Գործարանի բաժնետոմսերի 40%-ը պատկանում է Սաուդյան Արաբիայի կառավարությանը, 20%-ը՝ ճապոնական «Սումիտոմո» ընկերությանը, մնացածը՝ երկու մալայզիական ընկերությունների²⁰:

¹⁷ Joint Statement between the Kingdom of Saudi Arabia and Japan, http://www.mofa.go.jp/region/middle_e/pmv0704/joint_saudi.html.

¹⁸ Shoaiba Oil-Fired Power Plant, Saudi Arabia, <http://www.power-technology.com/projects/shoaiba/>.

¹⁹ World's Largest EO/EG Plant in Saudi Arabia Awarded to TEC, 31.05.2002, <http://www.toyo-eng.com/jp/en/company/news/?n=29>.

²⁰ John Sfakianakis, Prudent overspending: Saudi state spending and signs of recovery, ArabNews, 28.10.2009, <http://www.arabnews.com/node/329421#>.

2005 թ. օգոստոսի 22-ին «Ջափան գազոլին կորպորեյշն»-ը հայտարարեց, որ ճապոնական «Մարուբենի կորպորեյշն»-ի և սաուդյան «Ալջոմայ հոլդինգ»-ի ("Aljomaiah Holding") հետ կնքել է պայմանագիր Սաուդյան Արաբիայի նավթի և գազի համալիրներին էլեկտրաէներգիա մատակարարելու վերաբերյալ: Համալիրները տեղակայված են Սաուդյան Արաբիայի արևելյան մասում՝ Աբքաիք, Հավիյայ և Ռաս Տանուրա շրջաններում, և պատկանում են «Սաուդի Արամկո»-ին: Կառույցը, որը գնահատվում է 650 մլն դոլար, նախատեսվում է ավարտին հասցնել 2016 թ.²¹:

Ճապոնիան մասնակցում է նաև Սաուդյան Արաբիայի «Հյուսիս-հարավ» երկաթգծի կառուցման գործընթացին: Երկաթգիծն ունենալու է 1418 կմ երկարություն (ձգվում է Էր-Ռիյադից մինչև Հադիթա քաղաք): Այն նախատեսվում է դառնալ տարածաշրջանի ամենաերկար երկաթգիծը: Վերջինս կունենա տնտեսական մեծ նշանակություն, քանի որ զբաղվելու է ոչ միայն ուղևորափոխադրմամբ, այլև ապրանքափոխադրմամբ: Երկաթգծի կառուցման մեջ ներգրավված են նաև մի շարք օտարերկրյա ընկերություններ: Այսպես, Ազ Ջաբիրայից դեպի Ռաս ալ-Խաիր ձգվող մասը, որը կազմում է 576 կմ, կառուցում է «Սաուդի բին Լադեն» խումբը երկու գերմանական ընկերությունների հետ միասին: Մյուս մասը, որը ձգվում է Ազ Ջաբիրայից մինչև Ալ-Նաֆուդ անապատը՝ 440 կմ երկարությամբ, կառուցում են «Չայնա ռեյլվեյ էիթինթի բյուրոու» ("China Railway 18th Bureau") և «Ալ սուվաիկեթ կորպորեյշն» ("Al Suwaiket Corporation") ընկերությունները: Ճապոնական «Միցուի» ընկերությունն ավստրիական «Բարբլեյ մոուլեու» ("Berkeley Mouleu") և սաուդյան «Ալ Ռաշիդ թրեյդինգ ընդ քոնթրաքթինգ կորպորեյշն»-ի ("Al Rashid Trading and Contracting Corporation") հետ միասին կառուցում են երկաթգծի 818 կմ հատվածը, որը ձգվում է հյուսիսից՝ Հադիթա և Ջալամիդ գյուղաքաղաքներից դեպի հարավ: Այս երկու գյուղաքաղաքներից դուրս եկող երկաթգծերը միանալու են Բոսայադայում և շարունակվելու են դեպի Նաֆուդ: Բոսայադայից ձգվող երկաթգծերից մեկը

²¹ Saudi Arabia: Japan's JGC leads consortium to secure US\$650 million contract to supply Aramco power and steam, 17.09.2013, <http://energyasia.com/saudi-arabia-japans-jgc-leads-consortium-secure-us650-million-contract-supply-aramco-power-steam/>.

կհասնի Էր-Ռիյադ, իսկ մյուսը՝ Ռաս ալ Ջուր, որը գտնվում է Ծոցի ափին:

Բացի այդ, Ճապոնիան և Սաուդյան Արաբիան համագործակցում են ռազմական ոլորտում, որը տեղի է ունենում Սաուդյան Արաբիայի զորքերի և Ճապոնիայի ինքնապաշտպանական ուժերի միջև պարբերաբար փոխանակման ծրագրերի իրականացման միջոցով: Երկու կողմերը կարևորում են ՄԱԿ-ի դերը Մերձավոր Արևելքում խաղաղություն և կայունություն հաստատելու, մասնավորապես պաղեստինյան խնդրի շուտափոյթ լուծման հարցում: Սաուդյան Արաբիան երախտապարտ է ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում (ԱԽ) Պաղեստինին դիտորդի կարգավիճակ տալու հարցում Ճապոնիայի դրական դիրքորոշման համար: Այդ պատճառով Սաուդյան Արաբիան հետաքրքրված է և ամեն կերպ աջակցում է Ճապոնիային ՄԱԿ-ի ԱԽ-ում մշտական անդամ դառնալու հարցում:

Հատկանշական է, որ թեև 2001 թ. սեպտեմբերի 11-ի դեպքերից հետո ԱՄՆ-Սաուդյան Արաբիա հարաբերությունները զգալիորեն վատթարացել էին, այնուամենայնիվ եռակողմ հանդիպումները մերձավորարևելյան խնդիրներին վերաբերող հարցերի շուրջ շարունակվում են: Այսպես, 2001 թ. նոյեմբերին Սաուդյան Արաբիան, Ճապոնիան և ԱՄՆ-ը հանդիպեցին քըննարկելու Աֆղանստանին տրամադրվող օգնության հարցը: 2002 թ. հունվարին Տոկիոյում տեղի ունեցավ խորհրդաժողով, որտեղ Ճապոնիան պատրաստակամություն հայտնեց 5 տարի անընդմեջ 4.5 մլրդ դոլար տրամադրել Աֆղանստանին՝ վերականգնման նպատակով:

Ծագող արևի երկիրն աջակցում է Սաուդյան Արաբիային նաև այլընտրանքային էներգիայի զարգացման հարցում, որը կնպաստի Ճապոնիա արտահանվող նավթի քանակի մեծացմանը Էր-Ռիյադից: Այսպես, ճապոնական «Շոլվա շելլ սոլար փաուեր» ("Showa Shell Solar Power") ընկերությունը համաձայնություն է ձեռք բերել «Սաուդի Արամկո»-ի հետ Սաուդյան Արաբիայում արևային էներգիայի զարգացման հարցի շուրջ: Ճապոնիայի տնտեսության համար նավթի քանակի ավելացումը հատկապես կարևորվեց Ֆուկուսիմայի ատոմակայանի վթարից հետո, երբ Ճապոնիան ստիպված էր կանգնեցնել երկրում գործող բոլոր աէլ-ները: Սաուդյան Արաբիան պատրաստակամություն հայտնեց աջակցել Ճապոնիային այդ հարցում: Արդեն 2012 թ. Սաուդյան Արաբիայից ներկրվող նավթը

կազմեց Ճապոնիայի ներկրումների 31%-ը, որը 5%-ով ավելի էր նախորդ տարվա համեմատ, ինչը մեծ օգնություն էր Ճապոնիայի տնտեսության համար²²:

Բացի այդ, Սաուդյան Արաբիան շահագրգռված է նաև Ճապոնիայի աջակցությամբ իր երկրում ատոմակայաններ կառուցելու հարցում, որոնց միջոցով կկարողանա ապահովել էներգիայի ներքին պահանջարկը:

Այսպիսով, ավելի քան 60 տարվա պատմություն ունեցող ճապոնա-սաուդյան հարաբերություններն աստիճանաբար ամրապնդվում և խորանում են: Երկկողմ հարաբերություններն ընդգրկում են համագործակցության զանազան ոլորտներ: Թե՛ Ճապոնիան, թե՛ Սաուդյան Արաբիան, լինելով միջազգային հարաբերությունների կարևոր գործոններ, համագործակցում են ոչ միայն առևտրատնտեսական ոլորտում, այլև տարածաշրջանային խնդիրների լուծման հարցերի շուրջ: Սաուդյան Արաբիայի նավթաքիմիական ոլորտի, այլընտրանքային էներգիայի զարգացման, էլեկտրակայանների և աէկ-ների, ինչպես նաև երկաթգծերի կառուցման, շինարարական խոշոր նախագծերի իրականացման մեջ Ճապոնիայի ակտիվ մասնակցությունը և ռազմական ոլորտում համագործակցությունը երկկողմ հարաբերություններին տալիս են բազմաբովանդակ և ռազմավարական նշանակություն:

²² Abe to visit Saudi Arabia to secure stable oil supply, Japantoday, 10.03.2013, <https://www.japantoday.com/category/politics/view/abe-to-visit-saudi-arabia-to-secure-stable-oil-supply>.